

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

83. An in Officio Divino sit ea materia parva, quæ est minor octava parte?
Ex part. 11. tr. 1. & Miscel. 1. resol. 2.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76359](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76359)

Officiis & Horis, Gauantus in comment. ad Rubr. Missiom. 2. sect. 1. cap. 5. tit. 1. num. 4. & Suar. de Relig. tom. 2. lib. 4. c. 25. n. 16. ait necessarium esse, vt non dimittatur pars alicuius Horæ, quæ æquiualeat minimæ Horæ: si autem hanc non attingat, non videtur esse peccatum mortale, Antonius Ragucius in vr. de offic. Canonice in Choro, q. 1. 3. n. 4. asserit in Horis maioribus, vt in Matutino, & Laudibus, & Vesperis notabilem partem esse quartam partem cuiuscunque Horæ, & non minorem.

4. He sunt opiniones, quas in hac materia apud DD. inveni, omnes quidem probabiles, tu Lector quam malueris, accipe. Sed dices, quate in Horis maioribus, diximus, partem notabilem esse dimidiam, non autem in Horis maioribus. Respondeo, quia quando totum aliquod est magnum, puto partem minorem tertiam, notabilem esse. Sic dies festus constat viginti quatuor horis à media, vsque ad aliam mediam noctem. Ergo tertia pars est octo horarum, & tamen si quis in die festo operis, non solum per octo, sed per quinque, aut quatuor horas faceret, peccaret quidem mortaliter. Ergo, &c.

5. Notandum est etiam contra Suarez, quod paruitas, quæ excusat à mortali in recitatione Horarum priuata, excusat etiam in recitatione publica Chori, nisi tamen interueniat scandalum. Et ita docet Bonacina tract. de Horis Canon. disp. 1. q. 1. 1. 1. & 2. 1. 1. 3.

RESOL. LXXXII.

Quam parua materia excuset à mortali in recitatione Officij diuini. Et an detur materia tam parua, vt sit nulla. Ex p. 7. 1. 1. & Misc. 2. Ref. 2.

6. 1. De hac materia ego fustus alibi tractaui: nunc adducam tantum opinionem Ioannis Camueli in Regulam D. Benedicti, disputat. 112. numero 1408. vbi docet, octauam diuini Officij partem esse materiam grauem, leuem autem quicquid est minus octaua parte. Et idem disputat. 113. numero 1462. sic ait vt melius, & elatius innotescat, nota Canonice officium mortaliter coalescere ex octo partibus. Sed æquales istæ, an inæquales? quæ quales? quantæ?

2. Prima sententia affirmat componi octo partibus inæqualibus, nempe octo horis Canonicis. Qui hinc sententiæ subscribunt, dicere debent peccare eum mortaliter, qui vnã breuem Horam omittit; omittit enim inmediate, & grauem partem officij diuini quod supponit esse obligatorium; nam si contrarium, mortaliter non teneretur legere, omnis controuersia cessaret.

3. Sententia altera affirmat Canonicum officium componi inmediate ex octo æqualibus partibus entitatis, ac propterea peccaturum eum venialiter, qui omittit Sextam, vel Nonam; quia Sexta, v. g. nondum est octaua pars officij diuini. Doctissimi Patres Ioannes de Longhe & Ignatius Derkennis, supracitati probabilem censent hanc sententiam, licet ex aliis fundamentis. Sanè probabiliter dicitur non peccare grauius, qui horam tertiam omittit in officio Romano: ergo eadem probabilitate asseretur nec peccare mortaliter, qui omittit Tertiam & Sextam in Benedictino: Ratio est quia horæ minores Romanæ sunt penè duplo longiores horis minoribus Benedictinis.

4. Petes. Vtrum omittere decem Psalmos in Nocturnis Vigiliis sit peccatum mortale. Insistendo primæ sententiæ responderet negatiuè.

quia hi Psalmi non sunt pars officij diuini immediate, sed pars Horæ Matutinæ, quæ Canonice officij est octaua. Pars autem octaua partis non obligat sub culpa graui.

5. Subscribendo secundæ sententiæ dici debet peccare mortaliter, qui omittit in Matutinis decem Psalmos: consequentia patet, quia si respiciamus officij diuini entitatem quãtãtatem, decem Psalmi excedunt officij octauam partem. Pars autem Canonice officij octaua, aut maior est grauis, & omitti non potest sine culpa mortali. Hucusque Caramuel, quæ omnia ex eius mente dicta esse volo, nam video, vt ego alibi probaui, communiter Doctores asserere omissionem vnius horæ etiam paruæ esse materiam notabilem ad constituendum peccatum mortale in recitatione officij, neque vllus vsque adhuc docuit omissionem decem Psalmorum in recitatione Matutini esse materiam paruam.

6. Notandum est tamen pro curiosis Caramueli vbi supra docere in recitatione officij præter materiam paruam dari materiam nullam, nam ait ille, sicut quantitas minor officij octante non est materia magna; sed omni magna minor: sic etiam quantitas minor octantis, siue, minor sexagesima quarta parte totius officij non est parua materia, sed minor parua: nempe aliqua, quæ physice sit aliquid, sed moraliter loquendo nihil: ita pro omnibus materiis Caramuel, disputat. 4. numero 47. ponit hoc fundamentum, quod totum mortale non habet nisi octo partes, constat quia omnium Philosophorum decreto octo gradus caloris componunt totum calorem, & nullus est qui caloris agnosceret nouum, decimum, aut duodecimum gradum. Ergo qui omittit partem minorem quam octauam totius, non omittit partem rei præceptæ, sed partem partis, ideo deliquit in materia parua, atque peccauit venialiter. Sic Caramuel opinatur.

RESOL. LXXXIII.

An in Officio diuino sit ea materia parua, quæ est minor octaua parte. Ex part. 1. tract. 1. & Misc. 1. Refolut. 21.

7. 1. Affirmatiuè respondet nominatim contra me Caramuel fundam. 53. num. 190. vbi sic ait: Oportet vt de physicis, ita etiã de moralibus philosophari; si enim daretur vel vna virtualis formalitas, quæ careret fundamento physico, illa esset chimæra; non moralitas; eum igitur in hoc videantur conuenire Philosophi quod qualitas diuidatur in octo gradus; nonum, decimum, &c. nondum schola admittit, videtur consequentia doctrinæ postulare, vt eodem modo de moralibus philosophantes, dicamus totum officium diuinum componi octo partibus, & qui vnã integram omittat peccare mortaliter non qui octaua partis partem; Porro Medici totum quatuor partibus constituunt, Arithmetici decem, Geometræ olim sexaginta, iam centum millibus, &c. Astronomi circulum diuidunt in duodecim, signum in triginta (Alphonus Rex in sexaginta) gradum in sexaginta, &c. sed cur Caramuel, philosophos sequutus est, non Medicos, non Arithmeticos, non Geometras, non Astronomos; quia Theologia moralis subalternatur philosophiæ, non Medicinæ, non Arithmeticæ, non Geometricæ, non Astronomicæ.

2. Addo viros doctissimos consultos fuisse à Caramuele de hac materia, eosdemque omnes diuersas habuisse sententias, at nullam rationem aliquam fundamentalem. Ipse conatus hanc questionem ad prima fundamenta reducere, putauit ex philosophicis intentionis gradibus posse fundamentum desumi.

Alibi in Ref. que hic est supra 76. & in aliis eius annot. & leg. Ref. vit. not. præteritæ & alias eius annot.

LA N A E
H N N I A
S. III. IV. V
E. III

cursus resolutio inisset. Posito illo fundamento, cætera necessario sequuntur, qui transglucire consequentias illas non velit, oportet, ut aliis fundamentis inisset. Sed quibus? nulla habent, sed tantum dicunt, sic videri. Dignetur Diana dare alia meliora fundamenta, & illa statim admittet Caramuël, & ad mentem ipsius dialecticabitur: quod si nemo hucusque præter Caramuëlem, fundamentaliter hanc questionem decidit, videretur debere eius studio, & ingenio gratias agi, eiusque doctrinam aduersaria præponi: aliud enim est dicere, ut patet, sic videtur, & aliud omnino, sic probatur: quoniam opinio, quæ ratione caret, & solo timore subsistit, etsi omnium sit, relinqui debet inuenta ratione in contrarium. Hucusque Caramuël.

3. Itaque ipse firmat, quod totum morale non habet nisi octo partes, quia omnium philosophorum decreto octo gradus componunt totum calorem, nec vilius vniquam agnouit nonum, aut decimum, &c. & concludit, quod pars minor octaua sit pars partis, atque adeo parua materia, & secundum hanc regulam in pluribus casibus decernit de paruitate materiae.

Sed hanc doctrinam nominatim contra Caramuëlem late impugnatur Pater Pasqualis in *quest. Canon. Cent. 1. q. 29. per totam*, vbi sic ait.

4. Si hæc regula admittenda esset, sequerentur infinita absurda in materia morali; & primo quando Philosophi diuidunt totum in octo partes, seu gradus loquuntur solum de toto intensiois, & quatenus est effectus naturalis agentis, quia nimirum considerando totam illam intensioem, quam naturale agens potest in qualitate producere, diuidunt in octo gradus, & sumunt octauum gradum pro illo summo, quod potest producere naturale. Neque tamen hinc sequitur, quod intensio non possit absolute excedere octauum gradum, nam secundum illos, qui ponunt gradus homogeneos, poterunt duæ qualitates, ut octo poni in eodem subiecto, & tunc intensio diuidetur plusquam in octo partes: gratia, & charitas potest crescere vltra octauum gradum, quia potest semper augeri, ut augebatur in Beata Virgine, & aliis Sanctis, præsertim in confirmatis in gratia, qui quotidie eliciebant actus intensissimos, & consequenter merebantur notabile augmentum gratiæ, & charitatis. In aliis autem totis admittunt communiter plures quam octo partes, ut constat in toto quantitatiuo, ut in numero, tempore, & in quantitate continua.

5. Deinde nec rectè applicat doctrinam de solis octo gradibus in intensioe assignatis pro assignanda paruitate materiæ in toto morali, quia totum morale imitatur totum quantitatiuum, non verò totum intensiuum. Paruitas enim materiæ non habet locum nisi in iis, quæ diuidi possunt quoad materiam, circa quam actus versatur, atque adeo quæ se habent quantitatiuo modo. In toto autem quantitatiuo partes non sunt determinatæ quoad numerum, sed possunt semper multiplicari secundum varias diuisiones, & ideo aliunde mensuranda est paruitas materiæ, & non ex eo quod sit minor octaua parte; & si in aliquibus contingit quod pars minor octaua sit paruitas materiæ, est per accidens, & aliunde hoc habet, & non ex eo, quod sit quid minus octava parte.

6. Absurda autem, quæ sequuntur ex hac doctrina infinita sunt. Si quis furaretur mille aureos alicui, sumptos ex massa decem milliam, non peccaret mortaliter, quia furaretur aliquid minus octaua parte, atque adeo in paruitate materiæ. Si quis ex voto deberet decies ieiunare, si nouies tantum ieiunaret, non peccaret mortaliter, quia omitteret paruitatem materiæ promissæ, nam omitteret aliquid

minus octaua parte. Si quis in die ieiunij potens comedere octo libras carnis, comederet vndecim vncias, non peccaret mortaliter, quia comederet in paruitate materiæ. Si quis ingrederetur claustrum Monialium minus octaua parte spatij totius Monasterij, ingressus esset cum paruitate materiæ; atque adeo non peccaret mortaliter. Si quis abscindat digitum alteri, non peccabit mortaliter, quia lædet in membro, quod est minus octaua parte corporis, & pars partis, atque adeo paruitas materiæ, & eodem pacto, si inductio fiat per cætera semper multiplicabuntur absurda.

7. Et hæc omnia docet Pasqualis aduersus regulam Caramuëlis. Et licet hanc Caramuëlis sententiam, me citato, adducat Martinus de San Joseph in *mon. Confess. tom. 1. l. 2. tract. de oratione n. 5.* tamen non audeat illam approbare: sed iudicium relinquit viris doctis.

8. Nostram verò sententiam circa paruitatem materiæ quoad præceptum Horarum Canoniarum etiam tenet, me citato nouissime Hermannus Bufenbaum in *medulla Theologiae moralis l. 4. cap. 2. dub. 2. artic. 2. n. 2.* & me citato, Roccaful. in *praxi Theologiae moralis tom. 1. part. 2. l. 3. de oratione vocali c. 11. num. 266. & alij.*

RESOL. LXXXIV.

An dubitans aliquem Psalmum, vel Horam omnino se tenetur repetere? Ex part. 4. tractat. 3. Ref. 68.

§. 1. **N**egatiuè respondeo, si probabilem coniecturam habet se dixisse, ut ipse quia propositum attendendi habuit, & horas se incepisse meminuit, & librum tenuisse. Imò si iste timidior sit conscientia, male faciat repetendo, aperit enim ianuam serupulis, & ideo Confessarius ei iniungat ut non repetat, sed reliquum officium profectur. Ita Homobonus in *consult. cas. conscient. vol. 2. part. 5. respons. 210.*

RESOL. LXXXV.

An in præcepto non addendi, vel minuendi aliquid ex officio Canonico deus paruitas materiæ? Et an propter talem additionem, & preces missas, tamen quis satisfaciat præcepto recitandi? Ex p. 5. tit. 5. Ref. 64.

§. 1. **A**ffirmatiuè respondeo cum Castro Palao. *tom. 2. tract. 7. disput. 2. punct. 2. num. 15.* vbi docet, peccare venialiter aliquem, addendo, vel diminuendo minimum, tanquam partem Diuini officij. Notat tamen ipse Suarez *lib. 4. de Horis Canon. c. 15. n. 15.* & aliis peccatum esse mortale, vel minimum addere, vel diminuere animo ut in perpetuum sic duraret, quia licet respectu Diuini officij illa sit minima pars, leuis additio, vel diminutio, non est tamen leue, sed graue illam minimam partem ritui Ecclesiæ quasi perpetuo addere, vel diminuere, tum ob usurpatam iurisdictionem, tum ob introductionem noui ritus & cultus; sed contrarium docet Bonacina *de Horis Canon. disp. 1. q. 3. part. 1. n. 21.* agnoscens in tali casu solam culpam venialem.

2. Non desinam tamen hic pro curiosis adnotare quoad preces, propter talem additionem, te fatisciturum tamen præcepto recitandi, quia totum quod præcipitur recitas, etsi aliis precibus mixtum. Nec valet dicere quod illa mixtio facit, ut non sit eadem